

Účasť Slovenskej republiky na akciách SZBP EÚ

Stanislav Filip¹

ABSTRAKT

Príspevok predstavuje význam a štruktúru účasti Slovenskej republiky na akciách Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ. Prezentuje prieskum názorov vybranej vzorky obyvateľstva o poznatkovej úrovni a podpore účasti SR vo vojenských a civilných operáciách krízového manažmentu EÚ.

Kľúčové slová:

SZBP, akcie, krízový manažmentu EÚ, civilné príspevky, vojenské príspevky

ABSTRACT

The article represents the importance and the structure of the Slovak participation at the actions of the Common Foreign and Security Policy of the EU. It presents a survey of views of the selected population about the knowledge level and their support of the Slovak Republic participation at the military and civilian crisis management operations.

Key words:

CFSP, action, crisis management EU, civil participation, military participation

ÚVOD

Slovenská republika sa od svojho vzniku aktívne podieľa na upevňovaní bezpečnosti a prehlbovaní mieru vo svete nielen politickými a diplomatickými aktivitami, ale i aktívnou účasťou jej ozbrojených síl a civilných prostriedkov na operáciách medzinárodného krízového manažmentu, vrátane misií krízového manažmentu EÚ.

---

¹ Stanislav Filip, doc. Ing. PhD., Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave, Rektorát
Železničná 14, 821 02 Bratislava, stanislav.filip@vsemvs.sk, tel.:+421 918 863 591, fax:+421 2 4552 4089

Slovenská republika ako plnohodnotný člen EÚ od 1. apríla 2004 zaujíma postavenie v stálych a nestálych orgánoch a inštitúciách, výboroch a komisiách EÚ vrátane krízového manažmentu EÚ.

Svoje postoje k spoločnej bezpečnostnej politike a k spoločnej bezpečnostnej a obrannej politike EÚ deklaruje v *Bezpečnostnej stratégii SR* kde uvádza, že „prijatím za člena EÚ získala SR záruky politickej a ekonomickej stability ako aj možnosť aktívne sa podieľať na formovaní, plnení a posilňovaní európskej bezpečnostnej a obrannej politiky“ [1]. V článku 47 Bezpečnostnej stratégie je tiež uvedené, že „SR bude prispievať vojenskými a civilnými prostriedkami a rozvojovou pomocou úmerne svojim možnostiam a záujmom, záväzkom a prioritám, v súlade s príslušnými koncepciami účasti SR v medzinárodnom krízovom manažmente.

Vzťah SR ku krízovému manažmentu EÚ je deklarovaný aj medzi strategickými cieľmi Strednodobej stratégie zahraničnej politiky Slovenskej republiky do roku 2015. V časti Európska dimenzia sa uvádza, že „postavenie Európskej únie bude slovenská diplomacia posilňovať predovšetkým v oblastiach krízového manažmentu, prevencie konfliktov, energetickej bezpečnosti, boja proti medzinárodnej organizovanej zločinnosti a ilegálnej migrácii, ako aj v iných oblastiach bezpečnosti“ [2]

V súvislosti s fungovaním krízového manažmentu EÚ, vláda SR vo svojom *programovom vyhlásení* deklarovala podporu vytvorenia štruktúr krízového manažmentu a preventívnej diplomacie v rámci Európskej služby pre vonkajšiu činnosť [3].

1 PRÍSPEVKY SR DO VOJENSKÝCH MISÍ KRÍZOVÉHO MANAŽMENTU EÚ

Od ustanovenia nástrojov krízového manažmentu EÚ v roku 2003, bolo doposiaľ uskutočnených 25 vojenských, civilných a kombinovaných misií krízového manažmentu EÚ. Najviac z uvedeného počtu sa ich uskutočnilo na Európskom kontinente na Balkáne, v Gruzínsku a Moldavsku. Ďalšie sa uskutočnili v Izraeli a v Palestíne, v Iraku a v Afganistane, v Indonézii a napokon aj päť misií na Africkom kontinente.

Slovenská republika sa od svojho vzniku aktívne podieľa, v súlade so svojimi záujmami a prioritami bezpečnostnej a obrannej politiky štátu, na prehlbovaní mieru a upevňovaní bezpečnosti v Európe aj vo svete nielen svojimi politickými a diplomatickými aktivitami, ale aj aktívnou účasťou svojich ozbrojených síl na operáciách medzinárodného krízového manažmentu vrátane EÚ.

Jediným prispievateľom Slovenskej republiky do vojenských misií krízového manažmentu EÚ sú Ozbrojené sily SR, ktoré pôsobia v rámci rezortu Ministerstva obrany SR.

Podľa doktríny Ozbrojených síl SR, ozbrojené sily musia byť pripravené plniť úlohy v operáciách vedených i mimo územia štátu [4]. Zabezpečiť schopnosť pôsobenia ozbrojených síl v rámci mierových a humanitárnych akcií a zabezpečovať plnenie medzinárodných záväzkov SR, vyčleňovať sily a prostriedky do zahraničných operácií je úlohou veliteľstva pozemných síl. Rozhodovacie kompetencie o vyslaní ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky upravuje Ústava Slovenskej republiky, s nadväznosťou zákona NR SR č. 110/2004 Z. z. o fungovaní Bezpečnostnej rady v čase mieru a zákona NR SR č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky [5]. Návrh na schválenie účasti ozbrojených síl v operácii medzinárodného krízového manažmentu predkladá Ministerstvo obrany SR v súčinnosti s Ministerstvom zahraničných vecí SR a Ministerstvom financií SR Bezpečnostnej rade SR a vláde SR. O schválení účasti rozhoduje vláda a NR SR, na základe odbornej analýzy.

SR prispieva do vojenských nástrojov krízového manažmentu EÚ prostredníctvom expertov na monitorovanie bezpečnostnej situácie aj prostredníctvom vojenských expertov v dvoch bojových skupinách EÚ.

Od roku 2003 po súčasnosť SR prispela do štyroch vojenských misií EÚ v Macedónsku, Sudáne, Gruzínsku a v krajinách bývalej Juhoslávie. Prehľad o ukončených operáciách uvádzame v tabuľke 1.

Tabuľka 1 Prehľad o príspevkoch SR v ukončených vojenských misiách EÚ

Názov misie	Počet príslušníkov OS SR	Doba trvania	Miesto pôsobenia
CONCORDIA	1	2003	Macedónsko
AMIS II	2	2006	Sudán
EUMM	2	2000 - 2007	územie bývalej Juhoslávie
EUMM Gruzínsko	1	2010	Gruzínsko

Zdroj: Upravené podľa <http://www.mosr.sk/>.

V súčasnosti pôsobia príslušníci Ozbrojených síl SR v Bosne a Hercegovine pod názvom EUFOR ALTHEA².

SR prispieva do vojenských nástrojov krízového manažmentu EÚ aj prostredníctvom dvoch projektov:

- *spoločná bojová skupina s Českou republikou bola v pohotovosti v druhej polovici roka 2009. Vedúcou krajinou je ČR, pričom SR má v rámci tejto*

²www.foreign_politika/bezpecnostna_politika_misie_krizoveho_manazmentu_eu online cit. 21.3.2011]

bojovej skupiny pripravených k nasadeniu viac ako 420 príslušníkov Ozbrojených síl SR

- *spoločná bojová skupina pod vedením Poľska, za účasti Nemecka, Litvy a Lotyšska, ktorá je v pohotovosti od prvej polovice roka 2010. Príspevok SR do tejto bojovej skupiny je 347 príslušníkov Ozbrojených síl SR.*

SR v spolupráci s ostatnými štátmi V-4 pripravuje vytvorenie ďalšej bojovej skupiny, kde okrem Česka, Maďarska a Poľska sa uvažuje aj o zapojení Ukrajiny. Bojová skupina by mala byť vytvorená v prvom polroku 2016 a SR plánuje prispieť do tejto európskej bojovej skupiny veliacimi dôstojníkmi, mechanizovanou rotou s bojovými vozidlami a špecialistami na výbušniny.

Záverom je možné vysloviť názor, že Slovenská republika v súčasnosti plní svoje záväzky v oblasti vojenských nástrojov krízového manažmentu EÚ. Má dostatok vycvičených a vybavených vojenských expertov schopných plniť úlohy vojenských misií mimo územia SR v rámci mechanizmu rýchlej reakcie EÚ.

Pôjde o to, dokázať udržiavať vysokú vycvičenosť, vybavenosť a pohotovosť vojenských príspevkov do EÚ bez toho, aby to negatívne ovplyvnilo úroveň výcviku a vybavenosti ozbrojených síl SR, ktoré plnia úlohy na teritóriu vlasti.

2 PRÍSPEVKY SR DO CIVILNÝCH NÁSTROJOV KRÍZOVÉHO MANAŽMENTU EÚ

Pri stanovovaní štruktúry a počtov civilných expertov SR do civilných nástrojov krízového manažmentu na plánovacej konferencii EÚ v roku 2004 sa vychádzalo z dostupných personálnych zdrojov relevantných rezortov a zároveň aj z reálnej schopnosti vysielania, ktorá bola a je determinovaná existenciou (resp. absenciou) potrebných mechanizmov a finančných zdrojov. Cieľom bolo predísť tomu, aby sa SR zaviazala k niečomu, čo by neskôr v prípade konkrétnej požiadavky EÚ nedokázala splniť. SR deklarovala svoj príspevok v rámci jednotlivých oblastí civilného krízového manažmentu EÚ v roku 2004 nasledovne:

Rezort	Počet expertov
Ministerstvo vnútra SR	
Polícia	69
Civilná administratíva	1
Civilná ochrana	3 + 4 tímy
Ministerstvo financií SR / Colné riaditeľstvo	2
Ministerstvo spravodlivosti	5
Ministerstvo zahraničných vecí	4
Generálna prokuratúra	2

SR participuje na civilných misiách EÚ od roku 2003 a neustále sa usiluje posilňovať svoj príspevok aj v tejto relatívne novej, dynamicky sa rozvíjajúcej oblasti civilného krízového manažmentu. Z celkového počtu desiatich prebiehajúcich civilných misií EÚ v Európe, Afrike, Ázii a na Blízkom východe, SR priamo participuje na piatich z nich. Prehľad uvádzame v tabuľke 2.

Tabuľka 2 Prehľad účasti SR na civilných misiách krízového manažmentu EÚ

Názov operácie	Pôsobenie a začiatok operácie	Cieľ operácie	Počet osôb pôsobiacich v operácií
<p><u>EUPM Bosna a Hercegovina</u></p> 	<p>Bosna a Hercegovina, 1. januára 2003</p>	<p>Výcvik policajných zložiek Bosny a Hercegoviny, reforma policajného systému v krajine a pomoc v boji s organizovaným zločinom.</p>	<p>Celkový počet osôb v misii je približne 360 z 23 členských krajín EÚ, 6 nečlenských krajín a zo samotnej Bosny a Hercegoviny. SR je v misii prítomná prostredníctvom 4 policajných expertov.</p>
<p><u>EUBAM Moldavsko a Ukrajina</u></p> 	<p>Moldavsko a Ukrajina, pohraničná oblasť Podnestersko, 30. novembra 2005</p>	<p>Napomáhať pri zvyšovaní účinnosti a spolupráce moldavských a ukrajinských zložiek pri výkone hraničných a colných funkcií na spoločnej hranici s dôrazom na Podnesterskú oblasť, zavádzanie európskych štandardov.</p>	<p>V súčasnosti v misii EUBAM pôsobí približne 200 osôb z 21 členských krajín EÚ, Moldavska a Ukrajiny, ako aj z UNDP. V tejto misii pôsobia aj 3 policajní a 2 colní experti zo SR.</p>
<p><u>EUMM Gruzínsko</u></p> 	<p>Gruzínsko, 1. októbra 2008</p>	<p>Monitorovanie implementácie dohody medzi Gruzínskom a Ruskom z 8. septembra 2008 a stiahnutia vojsk, znižovanie napätia, stabilizácia a normalizácia situácie v konfliktných oblastiach, ako aj monitorovanie politického vývoja a dodržiavania ľudských práv.</p>	<p>V misii EUMM momentálne pôsobí viac ako 340 expertov z 26 členských krajín EÚ, z toho 3 zo SR (2 policajti a jeden vojak).</p>
<p><u>EULEX Kosovo</u></p> 	<p>Kosovo, 16. februára 2008</p>	<p>Poradenstvo a výcvik miestnych inštitúcií vo všetkých oblastiach týkajúcich sa právneho štátu, predovšetkým polície, súdnictva a colnej správy, rovnako aj v oblasti boja proti korupcii a organizovanému zločinu. Misia pôsobí na základe Rezolúcie 1244 OSN.</p>	<p>V misii EULEX pôsobí väčšina členských krajín EÚ spolu so 6 ďalšími nečlenskými krajinami. SR má v tejto misii 9 policajných expertov. SR neuznáva samostatnosť Kosova.</p>
<p><u>EUPOL Afganistan</u></p> 	<p>Afganistan, 15. júna 2007</p>	<p>Pomáhať vláde Afganistanu pri vybudovaní udržateľnej a dôveryhodnej afganskej polície v súlade s princípmi právneho štátu a dodržiavania ľudských práv, t.j. oblasti reformy polície a právneho štátu.</p>	<p>SR participuje na misii prostredníctvom 2 policajných expertov.</p>

(Zdroj: Upravené podľa http://www.mzv.sk/sk/zahranicna_politika/)

3 VÝSLEDKY PRIESKUMU O POZNATKOCH A PODPORE OBČANA V ÚČASTI SR V OPERÁCIÁCH KRÍZOVÉHO MANAŽMENTU EÚ

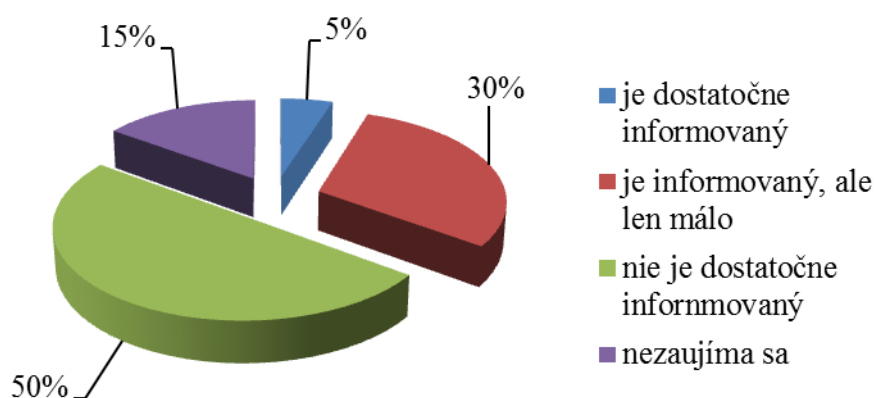
Úspech či neúspech misií EÚ často krát závisí aj od podpory obyvateľstva členských štátov. Príkladom sú rozdielne názory a nesúhlas obyvateľstva členských štátov EÚ s plánovanými akciami v krízových oblastiach mimo územia EÚ. Svoju nespokojnosť dávajú najavo verejnými vystúpeniami, štrajkami, referendumi a nie raz sú príčinou pádu vlády členských štátov.

Zaujímalo nás, ako občan SR vníma význam misií krízového manažmentu EÚ a ako je ochotný podporovať príspevky Slovenskej republiky v civilných aj vo vojenských misiách krízového manažmentu EÚ [6].

Ako nástroj skúmania uvedených problémov sme využili anketu, ktorou sme oslovovali dostupný výber respondentov vo vybraných regiónoch Slovenska.

Na interpretáciu výsledkov prieskumu vyberáme len niektoré reprezentatívne názory respondentov na vojenské aj civilné príspevky SR.

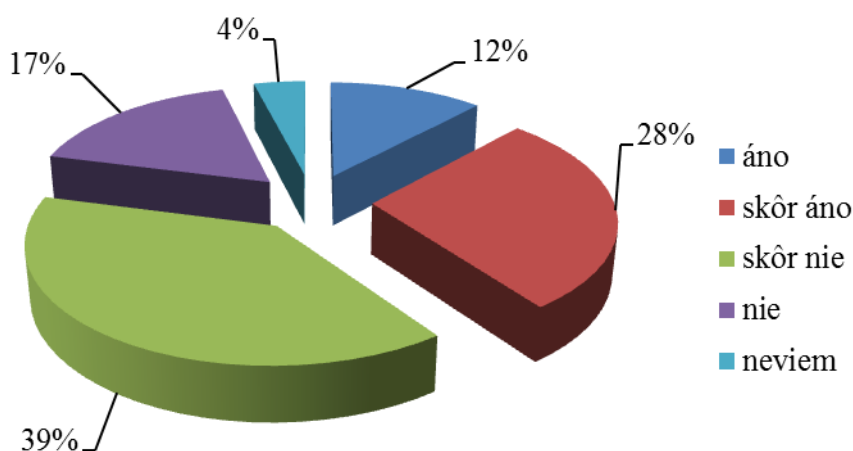
Na otázku o miere informovanosti obyvateľstva o príspevkoch ozbrojených síl SR do vojenských misií krízového manažmentu EÚ, iba 5 % opýtaných odpovedalo, že je dostatočne informovaných. Až 50 % respondentov uvádza, že nie je dostatočne informovaných a 30 % konštatuje, že je málo informovaných. Celkom prekvapivo vyznieva skutočnosť, že až, 15 % opýtaných sa nezaujíma o aktivity OS SR vo vojenských misiách EÚ. Prehľad uvádzame v grafe na obrázku 1.

Obrázok 1 Rozloženie respondentov podľa znalostí o aktivitách Ozbrojených síl SR vo vojenských misiách EÚ

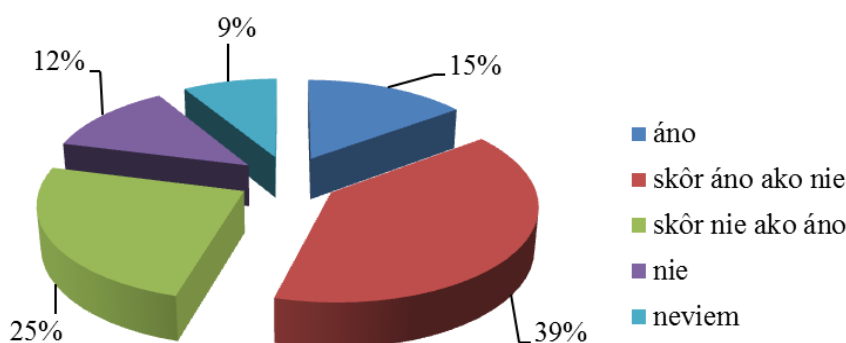
Lepšie výsledky môžeme pozorovať v miere poznania respondentov o príspevkoch SR do civilných misií krízového manažmentu EÚ. Na otázku: „Máte znalosti o príspevkoch SR do civilných misií krízového manažmentu EÚ? až 12 %

opýtaných, tvrdí, že poznajú príspevky SR do civilných misií EÚ a 28 % respondentov uvádza že skôr poznajú ako nie. Výsledky uvádzame v grafe na obrázku 2.

Obrázok 2 Podiel respondentov podľa miery informovanosti o príspevkoch SR do civilných misií krízového manažmentu EÚ

Na otázku: „Ste ochotný podporovať účasť SR v misiách krízového manažmentu EÚ?“, kladne odpovedalo 54 % opýtaných. Iba 15 % respondentov uviedlo odpoveď áno a 39 % respondentov uviedlo, že skôr áno. Záporne reagovalo 37 % opýtaných, ktorí uviedli, že skôr nepodporia príspevky SR do misií EÚ. V tejto súvislosti až 12 % respondentov sa kategoricky vyslovilo, že príspevky SR nie je ochotných podporiť. Výsledky sú uvedené v grafe na obrázku 3.

Obrázok 3 Pomer respondentov podľa miery ochoty podporovať príspevky SR do misií krízového manažmentu EÚ

Čiastkové výsledky výskumu potvrdili, že problematika účasti Slovenskej republiky v misiách krízového manažmentu EÚ je spoločensky aktuálna a významná. Potvrdili aj to, že nie je ľahostajná obyvateľom v mestách ani na vidieku. Priebeh ankety odhalil rozdielny záujem o skúmanú problematiku. Pomerné veľká časť respondentov sa o ňu nezaujíma vôbec, alebo sa zaujíma len čiastočne, resp. okrajovo.

Podľa informácií anketárov výskumu, väčší záujem bol citeľný na obyvateľstva na vidieku ako v meste.

Z čiastkových výsledkov ankety mimoriadne negatívne vyznieva zistenie, že iba 13% opýtaných pozná problematiku krízového manažmentu EÚ, čo jasne potvrdzuje opodstatnenosť ďalšieho skúmania uvedeného problému

ZÁVER

Účasť Slovenskej republiky na operáciách krízového manažmentu EÚ ba mala byť trvalou témou na odbornú diskusiu aj na skúmanie miery solidarity a podpory obyvateľstva členských štátov EÚ pre úspech či neúspech využívania nástrojov SZBP a krízového manažmentu EÚ, pri riešení medzinárodných kríz.

Výsledky štatistického prieskumu signalizujú potrebu zaoberať sa touto otázkou seriózne. Občan členského štátu EÚ, by mal poznať problematiku krízového manažmentu natoľko, aby si dokázal osvojiť názor o potrebe solidarity a spoluúčasti každého členského štátu riešiť krízy aj mimo územia EÚ. Občan by mal byť solidárny a mal by podporovať vládu pri financovaní príspevkov do spoločných misií krízového manažmentu EÚ. Z vyhodnotenia výskumu však je možné pozorovať, že situácia v SR o informovanosti občana ako aj o jeho ochote podporiť účasť štátu v misiách EÚ nie je najlepšia. Dospelo sa k názoru, že veľmi dôležitou otázkou sa stala informovanosť občana a jeho výchova. Je preto nevyhnutné aj v tomto smere pôsobiť na občana v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu aj s využitím masmediálnej podpory.

LITERATÚRA

- [1] MINISTERSTVO ZAHARANIČNÝCH VECÍ SR. *Bezpečnostná stratégia SR*. Bratislava.2005.
- [2] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ SR. *Strednodobá stratégia zahraničnej politiky Slovenskej republiky do roku 2015*. Bratislava.2005.
- [3] ÚRAD VLÁDY SR. Programové vyhlásenie vlády SR.2010.
- [4] MINISTERSTVO OBRANY SR: *Doktrína ozbrojených síl Slovenskej republiky*. Bratislava. 2005.
- [5] ÚRAD VLÁDY SR. Konceptia účasti OS SR v operáciách MKM.2005.
- [6] FILIP,S. 2012. Habilitačná práca.

Článok recenzoval:
prof. Ing. L. Šimák, PhD.